

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslain työnantajalle maksettavan vuosilomakustannuskorvauksen määrää koskevaa säännöstä muutettavaksi. Ehdotuksen mukaan vuosilomakustannuskorvauksen määrän perusteena on vakuutetulle maksettu vanhempainraha, jos kyse on vuosilomakustannuskorvauksesta, jonka kertyminen perustuu vanhempainvapaaseen, jossa jommallakummalla vanhemmalla on ollut oikeus vanhempainrahaan vuoden 2004 aikana. Vanhemmalla katsottaisiin olleen oikeus etuuteen, vaikka se olisikin maksettu työnantajalle, jolla on ollut palkanmaksuvelvollisuus. Muutos toteutettaisiin muuttamalla sairausvakuutuslain voimaantulosäännöstä.

Esityksessä ehdotetaan korjattavaksi lain 11 luvun 4 §:n 5 momentissa oleva vakuutetun oikeuteen vaikuttava kirjoitusvirhe etuuden nimessä muuttamalla vanhempainraha

vanhempainpäivärahaksi.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi lain 18 luvun 2 §:n 1 momenttia siten, että valtion varoista rahoitettaisiin vain vanhempainpäivärahoista sekä erityishoitorahoista aiheutuvat vähimmäispäivärahakustannukset. Ehdotus vastaa ennen uuden sairausvakuutuslain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen tultua hyväksytyksi. Vuosilomakustannuskorvausta koskevia säännöksiä sovellettaisiin vuoden 2005 alusta lukien. Mahdollisen sairauspäivärahaan ennakkona myönnetyn vähimmäispäivärahakustannuksen määrä vähennettäisiin vanhempainpäivärahoista ja erityishoitorahoista aiheutuvaan vähimmäispäivärahakustannukseen myönnettävästä valtion ennakosta lain voimaantulon jälkeen.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Sairausvakuutuslain kokonaisuudistus tuli voimaan vuoden 2005 alusta. Uuteen sairausvakuutuslakiin (1224/2004) sisältyy paitsi aikaisemmin voimassa olleen sairausvakuutuslain (364/1963) säännökset, myös laki vanhempainpäiväraha-ajalta suoritettavien vuosilomakustannusten korvaamisesta työnantajalle (238/1994).

Työnantajalle maksettavasta vuosilomakustannuksen korvaamisesta säädetään sairausvakuutuslain 14 luvussa. Luvun 3 §:n 2 momentin mukaan työnantajalle maksettavan korvauksen määrä on sen perusteena olevan etuuden määrä korotettuna kertoimella, jonka suuruus on 1,55.

Lain 21 luvussa säädetään lain voimaantu-

lost ja sen siirtymäsäännöksistä. Luvun 1 §:n 14 momentin mukaan lain 14 luvun säännöksiä sovelletaan, kun työnantaja hakee vuosilomakustannuskorvausta sellaisten kustannuksien perusteella, joiden perusteena oleva vanhempainpäivärahakausi on päättynyt tämän lain voimaantulon jälkeen. Luvun 1 §:n 15 momentin mukaan lain 14 luvun 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuosilomakustannuskorvaukseen, jos vanhempainpäivärahaa on saman lapsen perusteella maksettu ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen.

Jos vanhempainrahakausi on päättynyt ennen uuden sairausvakuutuslain voimaantuloa, sovelletaan ennen sen voimaantuloa voimassa ollutta lakia vanhempainpäiväraha-ajalta suoritettavien vuosilomakustannusten korvaamisesta työnantajalle. Tuolloin työnanta-

jalle maksettavan korvauksen määrä on päivää kohden työntekijälle vuosiloman kertymisajalta maksetun erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan suuruinen.

Tarkoituksena on, että työnantajalle maksettavan vuosilomakustannuskorvauksen suuruus tilanteessa, jossa saman lapsen perusteena oleva vanhempainpäivärahakausi on alkanut vuoden 2004 puolelle ja jatkuu vuoden 2005 puolelle, on päivää kohden työntekijälle vuosiloman kertymisajalta maksetun erityisäitiys-, äitiys- ja vanhempainrahan suuruinen. Korvauksen määrää ei siis korotettaisi. Uuden sairausvakuutuslain voimaantulosäännöksestä ja 14 luvun 3 §:n 2 momentin muodosta seuraa kuitenkin se, että näissä tilanteissa ei ole säännöstä korvauksen suuruudesta.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että sairausvakuutuslain 21 luvun 1 §:n 15 momenttia muutetaan siten, että työnantajalle maksettavan vuosilomakustannuskorvauksen määrä silloin, jos sen perusteena oleva vanhempainpäivärahakausi on 21 luvun 1 §:n 14 momentissa tarkoitettulla tavalla alkanut ennen sairausvakuutuslain voimaantuloa ja on päättynyt sen voimaantulon jälkeen, on päivää kohden työntekijälle vuosiloman kertymisajalta maksetun erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan suuruinen.

Ennen uuden sairausvakuutuslain voimaantuloa voimassa olleen sairausvakuutuslain mukaan valtio rahoittaa äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista sekä erityishoitorahoista aiheutuvat vähimmäispäivärahakustannukset. Uudessa sairausvakuutuslaissa ei ollut tarkoitus muuttaa rahoitusvastuuta, eikä valtion välitöntä rahoitusvastuuta päivärahoista tarkoitettu laajennettavaksi. Tästä johtuen ehdotetaan, että sairausvakuutuslain 18 luvun 2 §:n 1 momenttia muutetaan siten, että valtio ei rahoittaisi sairauspäivärahoista aiheutuva vähimmäispäivärahakustannusta.

Sairausvakuutuslain 11 luvun 4 §:n 5 momentti koskee lyhytaikaisessa työsuhteessa työllistyvien henkilöiden etuuden erityistä määräytymisperustetta. Kyse on uudesta säännöksestä, jonka tarkoitus on korjata eräitä väliinputoamistilanteita. Säännös tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2005.

Lainkohdan mukaan lyhyemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta saatuja työtuloja

voidaan pitää jatkuvina, jos vakuutettu esittää työnantajan antaman tai muun luotettava selvityksen siitä, että työssäolo olisi jatkunut vähintään kuusi kuukautta, jos vakuutettu ei olisi tullut työkyvyttömäksi. Samoin etuus voi määräytyä tämän erityissäännöksen perusteella silloin, jos tällaisen työllistymisen on keskeyttänyt erityishoitorahaan taikka vanhemmuuden perusteella maksettuaan päivärahaan oikeutetuksi. Säännöksessä olevan kirjoitusvirheen vuoksi sen soveltaminen rajautuu viimeksi mainitussa tilanteessa ainoastaan vanhempainrahoituksen alkamiseen. Säännöksen on kuitenkin tarkoitus kattaa kaikki vanhempainpäivärahoituksen alkamista koskevat tilanteet, millä tarkoitetaan paitsi vanhempainrahoituksen myös erityisäitiys-, äitiys- ja isyysrahoituksen alkamista. Edellä kuvattu kirjoitusvirhe, jolla on vaikutuksia vakuutettujen oikeuksiin, esitetäänkin korjattavaksi.

2. Esityksen vaikutukset

Vähimmäismääräisen sairauspäivärahan kustannuksen on arvioitu olevan vuonna 2005 noin 13 miljoonaa euroa. Mikäli sairausvakuutuslain 18 luvun 2 §:n 1 momenttiin ei tehdä ehdotettua muutosta, valtionosuus vähimmäispäivärahoista vuonna 2005 nousisi samalla summalla. Muilta osin esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Kansaneläkelaitosta ja keskeisiä työmarkkinajärjestöjä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty kuitenkin siten, että sitä sovelletaan vuoden 2005 alusta lukien. Kansaneläkelaitokselta saadun tiedon mukaan vuosilomakustannuskorvausta koskevaa säännöstä ei ole sovellettu alkuvuonna 2005. Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että Kansaneläkelaitos oikaisee viran

puolesta ennen tämän lain voimaantuloa tehdyn vuosilomakustannuskorvausta koskevan päätöksen.

Koska valtio suorittaa vähimmäispäivärahakustannuksiin kuukausittain ennakkoa, on mahdollista, että Kansaneläkelaitokselle on uuden sairausvakuutuslain voimaantulon jälkeen maksettu valtion osuutta myös sairauspäivärahan vähimmäispäivärahakustannuksen rahoittamiseen. Nämä mahdollisesti myönnettyt valtionosuudet on tarkoituksenmukaista huomioda tämän lain voimaantulon jälkeen siten, että ne vähennetään välit-

tömästi seuraavasta vähimmäispäivärahakustannuksiin kohdentuvasta valtion osuuden ennakosta. Jos ensimmäinen lain voimaantulon jälkeen myönnettävä valtion osuuden ennakko ei riitä kattamaan vähennystä, vähennystä suoritetaan seuraavasta myönnettävästä ennakosta. Myönnetyn ennakon takaisinperintää ei voida pitää tarkoituksenmukaisena keinona korjata etuuksien rahoitus.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 11 luvun 4 §:n 5 momentti, 18 luvun 2 §:n 1 momentti ja 21 luvun 1 §:n 15 momentti seuraavasti:

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

4 §

Vakuutetun esittämä työtulo ja vanhempainpäivärahan suuruus edeltävän vanhempainpäivärahan perusteena olleiden työtulojen perusteella

Vakuutetun 1 momentissa tarkoitettut jatkuvat kuuden kuukauden työtulot voidaan hakemuksesta arvioida myös hänen esittämänsä 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vähintään kuukauden työtuloja koskevan selvityksen perusteella. Tällöin vakuutetun työtulot arvioidaan siten kuin työssäolo olisi kestänyt vähintään kuusi kuukautta. Lyhyemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta saatuja työtuloja voidaan pitää jatkuvina, jos vakuutettu esittää työnantajan antaman tai muun luotettavan selvityksen siitä, että työs-

säolo olisi jatkunut vähintään kuusi kuukautta, jos vakuutettu ei olisi tullut työkyvyttömäksi tai oikeus vanhempainpäivärahaan taikka erityishoitorahaan ei olisi alkanut. Jatkuvina työtuloina voidaan ottaa huomioon myös lyhytaikaisista työsuhteista saadut työtulot, jos vakuutettu on jatkuvasti ollut joko työssä tai työttömänä työnhakijana työmarkkinoiden käytettävissä ja hänen työhistoriaansa voidaan perustellusti päätellä, että työllistyminen olisi jatkunut joko useassa jaksossa tai yhdenjaksoisena.

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

2 §

Valtion rahoitusosuus, takuusuuritus ja maksuvalmiussuuritus

Vanhempainpäivärahoista ja erityishoitoraha-

hoista aiheutuvat vähimmäispäivärahakustannukset rahoitetaan valtion varoista. Valtion on suoritettava kuukausittain valtion osuuden ennakkoa siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

21 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Lain 14 luvun 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuosilomakustannuskorvaukseen, jos vanhempainpäivärahaa on saman lapsen perusteella maksettu ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen. Sen estämättä, mitä 14 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään, jos työnantaja hakee vuosilomakustannuskorvausta edellä 14 momentissa säädetyllä perusteella, korvauksen määrä on päivää

kohden työntekijälle vuosiloman kertymisajalta maksetun erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan suuruinen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2005. Sen 11 luvun 4 §:n 5 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 2005. Lain 18 luvun 2 §:n 1 momenttia ja 21 luvun 1 §:n 15 momenttia sovelletaan vuoden 2005 alusta lukien.

Kansaneläkelaitos oikaisee viran puolesta ennen tämän lain voimaantuloa tehdyn vuosilomakustannuskorvausta koskevan päätöksen, jos korvaukseen on sovellettu ennen lain voimaantuloa voimassa olleita säädöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen 18 luvun 2 §:n 1 momentin perusteella myönnetyn valtion osuuden ennakko joka on kohdistunut sairauspäivärahan vähimmäispäivärahakustannukseen vähennetään lain voimaantulon jälkeen myönnettävästä valtion osuuden ennakosta. Jos koko vähennystä ei voida tehdä ensimmäisestä myönnettävästä ennakosta, vähennys siirtyy tehtäväksi seuraavista myönnettävistä ennakoista.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 11 luvun 4 §:n 5 momentti, 18 luvun 2 §:n 1 momentti ja 21 luvun 1 §:n 15 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

11 luku

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä**Päivärahaetuuksien määrä**

4 §

4 §

Vakuutetun esittämä työtulo ja vanhempainpäivärahan suuruus edeltävän vanhempainpäivärahan perusteena olleiden työtulojen perusteella

Vakuutetun esittämä työtulo ja vanhempainpäivärahan suuruus edeltävän vanhempainpäivärahan perusteena olleiden työtulojen perusteella

Vakuutetun 1 momentissa tarkoitetut jatkuvat kuuden kuukauden työtulot voidaan hakemuksesta arvioida myös hänen esittämänsä 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vähintään kuukauden työtuloja koskevan selvityksen perusteella. Tällöin vakuutetun työtulot arvioidaan siten kuin työssäolo olisi kestänyt vähintään kuusi kuukautta. Lyhyemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta saatuja työtuloja voidaan pitää jatkuvina, jos vakuutettu esittää työnantajan antaman tai muun luotettavan selvityksen siitä, että työssäolo olisi jatkunut vähintään kuusi kuukautta, jos vakuutettu ei olisi tullut työkyvyttömäksi tai oikeus vanhempainrahaan taikka erityishoitorahaan ei olisi alkanut. Jatkovina työtuloina voidaan ottaa huomioon myös lyhytaikaisista työsuhteista saadut työtulot, jos vakuutettu on jatkuvasti ollut joko työssä tai työttömänä työnhakijana työmarkkinoiden käytettävissä ja hänen työhistoriastaan voidaan perustellusti päätellä, että työllistyminen olisi jatkunut joko useassa jaksossa tai yhdenjaksoisena.

Vakuutetun 1 momentissa tarkoitetut jatkuvat kuuden kuukauden työtulot voidaan hakemuksesta arvioida myös hänen esittämänsä 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vähintään kuukauden työtuloja koskevan selvityksen perusteella. Tällöin vakuutetun työtulot arvioidaan siten kuin työssäolo olisi kestänyt vähintään kuusi kuukautta. Lyhyemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta saatuja työtuloja voidaan pitää jatkuvina, jos vakuutettu esittää työnantajan antaman tai muun luotettavan selvityksen siitä, että työssäolo olisi jatkunut vähintään kuusi kuukautta, jos vakuutettu ei olisi tullut työkyvyttömäksi tai oikeus vanhempainpäivärahaan taikka erityishoitorahaan ei olisi alkanut. Jatkovina työtuloina voidaan ottaa huomioon myös lyhytaikaisista työsuhteista saadut työtulot, jos vakuutettu on jatkuvasti ollut joko työssä tai työttömänä työnhakijana työmarkkinoiden käytettävissä ja hänen työhistoriastaan voidaan perustellusti päätellä, että työllistyminen olisi jatkunut joko useassa jaksossa tai yhdenjaksoisena.

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

2 §

Valtion rahoitusosuus, takuusuoritus ja maksuvalmiussuoritus

Sairaus- ja vanhempainpäivärahoista sekä erityishoitorahoista aiheutuvat vähimmäispäivärahakustannukset rahoitetaan valtion varoista. Valtion on suoritettava kuukausittain valtion osuuden ennakkoa siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

21 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Lain 14 luvun 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuosilomakustannuskorvaukseen, jos vanhempainpäivärahaa on saman lapsen perusteella maksettu ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen.

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

2 §

Valtion rahoitusosuus, takuusuoritus ja maksuvalmiussuoritus

Vanhempainpäivärahoista ja erityishoitorahoista aiheutuvat vähimmäispäivärahakustannukset rahoitetaan valtion varoista. Valtion on suoritettava kuukausittain valtion osuuden ennakkoa siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

21 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Lain 14 luvun 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuosilomakustannuskorvaukseen, jos vanhempainpäivärahaa on saman lapsen perusteella maksettu ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen. *Sen estämättä, mitä 14 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään, jos työnantaja hakee vuosilomakustannuskorvausta edellä 14 momentissa säädetyllä perusteella, korvauksen määrä on päivää kohden työntekijälle vuosiloman kertymisajalta maksetun erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan suuruinen.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2005. Sen 11 luvun 4 §:n 5 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 2005. Lain 18 luvun 2 §:n 1 momenttia ja 21 luvun 1 §:n 15 momenttia sovelletaan vuoden 2005 alusta lukien.

Kansaneläkelaitos oikaisee viran puolesta ennen tämän lain voimaantuloa tehdyn vuosilomakustannuskorvausta koskevan päätöksen, jos korvaukseen on sovellettu ennen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lain voimaantuloa voimassa olleita säädöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen 18 luvun 2 §:n 1 momentin perusteella myönnetyn valtion osuuden ennakko joka on kohdistunut sairauspäivärahan vähimmäispäivärahakustannukseen vähennetään lain voimaantulon jälkeen myönnettävästä valtionosuuden ennakosta. Jos koko vähennystä ei voida tehdä ensimmäisestä myönnettävästä ennakosta, vähennys siirtyy tehtäväksi seuraavista myönnettävistä ennakosta.